

2. В структурном отношении английские ФЕ, обозначающие концепт *DEATH*, представлены простыми и сложными предложениями.

а) Простые распространённые предложения (15 ФЕ): *death knocks at the door* ‘смертный час близок’, *death pays all debts* ‘смерть всё примиряет’, *death quits all scores* ‘смерть прекращает все счёты’, *whom the gods love die young* ‘кого любят боги, тот рано умирает’.

б) ФЕ, репрезентирующие концепт *DEATH*, со структурой сложного предложения (1ФЕ): *Death when it comes will have no denial* ‘смерть не спросит, придёт да скосит’.

Подводя итог, следует отметить, что ФЕ, репрезентирующие концепт *DEATH*, характеризуются разнообразием структурно-грамматических моделей. В перспективе актуальным представляется сравнительно-сопоставительное изучение фразеологических средств репрезентации концепта *DEATH* в различных лингвокультурах с целью выявления общего в их структурно-грамматической организации, а также расхождений, детерминированных культурно-историческими, психологическими и морально-нравственными факторами.

ЛИТЕРАТУРА

1. Арсентьева Е. Ф. Сопоставительный анализ фразеологических единиц / Е. Ф. Арсентьева. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1989. – 123с.
2. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка / А. В. Кунин. – М.: Изд.-Центр «Феникс», 1996 – 381 с.
3. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика: Учебное пособие / В. А. Маслова. – Мн.: ТетраСистемс, 2004. – 256с.
4. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурный аспекты / В. Н. Телия – М.: Языки русской культуры, 1996. –288 с.
5. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови: [навч. посібник] / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко – К.: Знання, 2007. – 494 с.
6. Хо Сон Тэ. Концепты ЖИЗНЬ и СМЕРТЬ в русском языке: дис. ... канд. филол. наук. – Москва, 2002. – 219 с.

Н. С. Масюк,
*студентка IV курсу факультету прикладної лінгвістики
Інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Національний університет «Львівська політехніка»*

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Забезпечення гарантії якості вищої освіти та досконале володіння іноземною мовою випускниками ВНЗ є вимогами Болонської Конвенції, що зумовлюють удосконалення процесу викладання іноземної мови професійного спрямування. У педагогічній науці активно аналізують стан освіти та способи вдосконалення навчального процесу у вищій школі. У своїх працях В. Андрущенко, І. Бабин, В. Грубінко, С. Довгий, В. Кремень, В. Литвин аналізують сучасний

стан освіти, визначають сутність завдань Болонської Конвенції. Однак іноземна мова професійного спрямування (за Н. Астаніною та Г. Бакаєвою – англійська мова спеціального вжитку ESP) потребує особливої уваги та детальніших досліджень, оскільки не є достатньо висвітленою у контексті Болонської Конвенції.

Головною метою статті є огляд головних засобів та методів реалізації комунікативного, самостійно-індивідуального та технологічного підходів у процесі викладання іноземної мови професійного спрямування. Аналізуючи найпоширеніші засоби, увагу зосереджено на перевагах для об'єктів навчального процесу – майбутніх фахівців, які застосовуватимуть іноземну мову в професійній діяльності. Теперішній час характеризується наполегливою працею над практичним приєднанням до Болонського процесу. Аналіз літературних джерел свідчить, що видатні українські педагоги мають вагомий внесок у напрацювання щодо модернізації педагогічної освіти в рамках Болонського процесу. Це питання досліджують В. Андрущенко, І. Бабин, В. Грубінко, С. Довгий, В. Кремень, В. Литвин. У своїх публікаціях автори аналізують переваги й недоліки реформування системи освіти, оцінюють перспективи розвитку. Спираючись на ці дослідження, можна визначити, що провідними цілями освітньої сфери України є якість підготовки фахівців, відповідність європейському ринку праці [1]. Вищими навчальними закладами України здійснено достатньо багато: перехід до ступеневої освіти, підготовку фахівців за новими напрямками, впровадження кредитно-модульної системи у структуру навчального процесу. Однією з таких дисциплін є іноземна мова професійного спрямування. У центр уваги поставлено забезпечення гарантії якості вищої освіти й досконале володіння іноземними мовами студента ВНЗ, що сприяє мобільності та збільшенню шансів на працевлаштування, ефективному міжнародному спілкуванню й доступу до інформації. Знання іноземної мови як засобу соціального спілкування є невід'ємною частиною освітнього розвитку на цьому етапі. Випускник вищого навчального закладу повинен мати високий рівень іноземної мовленнєвої компетенції не тільки у межах професійного спрямування. Потреба у практичних навичках іноземної мови передбачена Програмою Міністерства науки і освіти України для випускників університетів. Це означає, що в період навчання студенти повинні оволодіти цілим комплексом мовленнєвих навичок і вмінь як основи комунікативного рівня. Їх необхідно розвивати у всіх видах діяльності: аудіюванні, мовленні, читанні, письмі, а також перекладі фахових текстів [4].

Зважаючи на вищезазначене, методика викладання іноземних мов потребує урізноманітнення та оновлення, а саме: залучення різних методів з метою розвитку мовленнєвих і комунікативних навичок студентів. Пропонується розглянути три підходи щодо вдосконалення викладання іноземних мов професійного спрямування: комунікативний, самостійно-індивідуальний та технологічний.

Комунікативний підхід. Постійно зростаюча потреба у фахівцях, які вільно володіють іноземною мовою на професійному рівні, зумовлює процес вдосконалення викладання іноземної мови професійного спрямування. Головною метою навчання іноземної мови професійного спрямування є оволодіння мовою не лише як інформативним засобом, а й користування мовою як засобом спілкування в

професійно – орієнтованих комунікативних ситуаціях майбутньої професійної діяльності. Відтак увагу зосереджують на комунікативному підході. Мовленнєва спрямованість та ситуативність формують визначення комунікативного підходу і водночас є його принципами [5, 29].

Реалізації принципів комунікативного підходу сприяє атмосфера колективного спілкування, співпраця студентів, координування викладача, взаємодія викладача зі студентами. Все це характеризує спеціальну форму організації пізнавальної діяльності – інтерактивне навчання, метою якого є створення комфортних умов навчання. До найпопулярніших інтерактивних методів навчання іноземної мови можна віднести метод групової дискусії. Характер та атмосфера колективного обговорення проблеми створюють сприятливі умови для розвитку навичок і умінь стисло, чітко та лаконічно висловлювати свої думки, уважно вислуховувати думки інших і аргументовано відстоювати особисті погляди [6, 115]. Застосовуючи цей інтерактивний метод під час проведення практичних занять з іноземної мови, викладач скеровує студентів на самостійне вирішення поставленої проблеми.

Створення проблемних ситуацій та їх визначення сприяє розвитку креативності в пошуках спільного прийняття рішень. Так народжується дискусія – найактивніша форма мислення, переваги якої для вивчення іноземної мови беззаперечні (вміння висловити власну думку). Щоб підвищити ефективність застосування цього методу у процесі викладання іноземної мови професійного спрямування, пропонується розгляд актуальних проблем для майбутнього фахівця у певній сфері відповідно до напрямку ВНЗ, факультету і спеціальності. Таким чином інтерактивна форма навчання особливо вагома для вивчення іноземної мови професійного спрямування, адже перебуваючи у активній діяльності, студент постійно знаходиться у мовному середовищі. На думку психологів, вивчення іноземної мови варто розглядати як процес адаптації до умов наявного соціального середовища, що відбувається під час організованої діяльності. Мовне середовище – інформативна складова соціального середовища перебування людини, в якому значуща інформація передається мовними засобами (відтворення за допомогою знаків мови) [8, с. 67].

Самостійно-індивідуальний підхід. Ефективність вивчення іноземних мов значною мірою залежить від викладача як організатора навчального процесу. Проте на цьому етапі у процесі приєднання до Болонського процесу вагоме місце посідає індивідуально-самостійна діяльність студента. Самостійною навчальною діяльністю називають різноманітні види індивідуальної та пізнавальної діяльності, яка здійснюється на навчальних заняттях або поза ними за завданнями викладача, під його керівництвом, однак без його безпосередньої участі. Реалізація цих настанов вимагає від особистості, яка навчається, активної розумової праці, самостійного виконання різних видів пізнавальних завдань, застосування раніше засвоєних знань на основі педагогічного керівництва [2, 62]. Серед індивідуально-самостійних робіт розглянемо два типи та їхні етапи:

Проектна робота Індивідуальне читання

1. Вибір тематики. 1. Опрацювання літератури.
2. Опрацювання літератури. 2. Оформлення термінологічного словника.
3. Презентація/ усна доповідь. 3. Анотування тексту.

4. Оцінювання. 4. Оцінювання.

Особливе значення має звітність про виконання індивідуальної роботи. У першому випадку – презентація проектної роботи, за допомогою якої студент поступово долає мовний бар'єр і страх перед аудиторією, розвиваючи навички говоріння. У другому випадку – анотування чи реферування тексту після опрацювання оригінальної іноземної літератури, що розвиває науковий стиль письма іноземною мовою.

Технологічний підхід. Актуальність використання інтернет-методик у навчальному процесі пов'язана не тільки із технологічним прогресом, а й з постійним прагненням почерпнути дедалі більший обсяг інформації. Залу–чення таких методів у процес навчання іноземних мов поєднує інформативний та культурологічний аспекти, оскільки один із принципів викладання іноземних мов – той, який акцентує на вивченні мови в культурному контексті. Отже, Інтернет є цінний для пошуку інформації різного спрямування (географічної, історичної, соціальної, культурної, економічної та політичної), що особливо важливо для вивчення іноземних мов професійного спрямування. Спілкування за допомогою електронної пошти в Інтернеті є корисним засобом для вивчення іноземної мови в аудиторії. Це дає змогу студентам контактувати з первинними носіями мови, яку вивчають. [8, с. 92].

Отже, застосування проаналізованих методів сприяє вдосконаленню процесу викладання іноземної мови професійного спрямування, однак, зважаючи на нововведення в навчальному процесі, особливу увагу варто приділити технологічному підходу, засобам його реалізації, детальнішому аналізу, що визначає проблематику нашого подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англійська мова спеціального вжитку в Україні (ESP) Допроєктне дослідження. К., 2004.
2. Бородіна Г. І. Комунікативно-орієнтоване навчання іноземній мові у немовному вузі // Іноземні мови. 2005. № 2.
3. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті // Освіта. 2002. № 347.
4. Ніконова Н. Т. Організація системи роботи з використанням активно-орієнтованого методу навчання // Актуальні проблеми викладання іноземних мов у вищій школі. Донецьк, 2003.
5. Основні засади розвитку вищої освіти в Україні в контексті Болонського процесу (Документи і матеріали 2003-2004 рр.) / За ред. В. Кременя. К., 2004.
6. Професійно педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку: Монографія / Авт. кол. О. А. Дубасинюк, О. Є. Антинова, С. С. Вітвицька та ін. Житомир, 2006.
7. Соціальна педагогіка: Підручник / За ред. А. Й. Капської. К., 2006.
8. Сучасні проблеми лінгвістичних досліджень і методика викладання іноземних мов професійного спілкування у вищій школі: Зб. наук. пр. / За ред. В. Т. Сулима, С. Н. Денисенко. Ч.2. Львів, 2007.